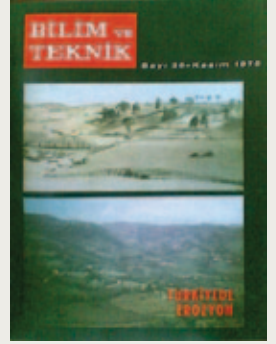

Kasım 1970

Bilim ve Teknik dergisinin 36. sayısında "Türkiye'de Erozyon" kapak konusu olarak seçilmiş. Nihat Sargımalp'ın kaleme aldığı bu yazı günümüzün de en büyük sorunlarından biri olan toprak erozyonunu ve verdiği zararları tüm yönleriyle ele alan çarpıcı bir yazı. Bu ayki köşemizde bu yazıdan alıntılar yaptık.

Bilim ve Teknik'in Kasım 1970 sayısının içeriğini oluşturan diğer bazı başlıklar şöyle: Tarımda Bunalım: Dünyada Erozyon, Rüzgârın Dışleri Çekirgeler, Bir Yeraltı Harikası: Solucan, Ben Erol'un Kalbiyim, Termografi, Karbondioksit ve İklim, Gözlerle Anlatım, Concorde Tehlikede mi? ve Yıldırımdan Hâlâ Yüzlerce İnsan Ölmektedir.

Türkiye'de Erozyon

Hepimizin düşünmesi gereken önemli bir yurt sorunu toprak erozyonudur. Bilindiği gibi toprak erozyonu toprağın bulunduğu yerden oynayıp başka yere gitmesidir. Bu olay ya su ile ya da rüzgârla olur.

Yurt topraklarımızda her iki cins olay da cereyan etmektedir. Suların neden olduğu erozyon bütün Türkiye sahilinde ve bilhassa dağlık mıntikalarda olmaktadır. Rüzgârın sebep olduğu erozyon ise bilhassa Konya ilimizin Karapınar ilçesinde meydana gelmektedir.

Erozyon olayı şöyle cereyan ediyor: Yağan yağmurlar yeryüzü toprağının, ağaç ve ottan yoksun kısımlarında toprak zerrecelerini kolaylıkla yerinden oynatıyor ve arazinin eğimi oranında aşağı doğru sürüklemeye başlıyorlar.

Yağışın şiddeti ve devamlılığı derecesine göre yağmur damlaları birbirleriyle birleşerek topraktan taşır ve kaya parçalarını sürükleyecek kuvvete sahip oluyor ve bunları derelere ve ırmaklara kadar götürüyor. Bu akarsular eliyle de bilhassa toprak kısmı denizlere kadar taşıyor ve orada elden çıkıyor.

Arazinin ot ve ağaçlarla örtülü kısımlarında yağmur sularının bir kısmı bu ot ve ağaçların kökleri vasıtasıyla toprağın iç kısımlarına nüfuz etmekte ve bir kısmı da toprağı yerinden oynatmadan otların sathından kayıp aşağılara gitmektedir.

Yağmur sularının ve bunların birleşmesiyle meydana gelen akarsuların denizlere kadar sürükleyip taşıdığı toprak en ince, humus denilen ve bitkilerin asıl muhtaç olduğu topraktır. Humusu olmayan bir toprak parçasında ne bir ot bitmekte ne de bir ağaç yetişmektedir. Böyle bir araziye kıraç ya da çöl diyoruz.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün birkaç sene evvel yaptığı bir etüt neticesinde Dicle, Fırat, Seyhan, Yeşilırmak, Kızılırmak ve Sakarya nehirlerimizin her sene sürükleyip denizlere götürdüğü toprağın yekûnunun 441 milyon ton olduğu tespit edilmiştir. Gazetelerde bazen okursunuz, her sene Kıbrıs kadar toprağımız denizlere gidiyor diye. Doğrudur, 441 milyon ton toprağı 25 cm kalınlıkta Kıbrıs adasına serseniz elinizde yine toprak artar.

Biraz evvel bahsettiğimiz yedi büyük nehrimiz dışında yüzlerce akarsu da daima bulanık akar ve bunlar da yedi nehirde daha fazla toprak taşır, zayı eder. Bunları da hesaba katarsanız yıllık toprak kayıyatımız bir milyar tonu geçer ve sorunun korkunçluğu da gözlerde canlanır.

Sel sularının vadilerdeki tarlaları, bağları ve bahçeleri götürmesi büsbütün ayrı bir faciadır. Bütün nehir yatakları kum ve çakıl yığını haline gelmiş, 40-50 sene gibi kısa bir süre önce bağlık ve bahçelik olan yemyeşil vadilerde şimdi gölgesine sığınacak bir ağaç bile kalmamıştır.

Yamaçları ve vadileri bu hale sokan erozyonun sebeplerini sıralarsak: Yanlış otlatma, yanlış ekim yapma, orman yangınları ve kaçak ağaç kesimi, başıboş keçi, kökleme.

Erozyon konusundaki en önemli sorunu en sona bıraktım. Bildiğiniz gibi kökleme, fundalıktan ağaçları kesmek ve köklerini çekip çıkararak o yeri tarla haline sokmaktır.

Tarla haline sokulan bu gibi yerlerin eğim derecesine göre kendisinden 5-20 sene istifade edilebilir. Ondan sonra o yer işe yaramaz hale geldiği için terk edilir. Öteden beri tarla edinmek için başvurulan bu usul son 10-15 sene içinde korkunç deneyecek bir tatbik sahası bulmuştur.

Bu durum karşısında memleketimiz ne halde dir? Topraklarımız bu günkü nüfusumuzu beslemekten aciz. Yılda 12 milyon ton tahıl veriyor. Bize 13,5 milyon ton lazım. Her sene dışardan yüz binlerce ton yiyecek alıyoruz. 30 sene sonra iki misli olmamız mukadder. Toprağımızın o günkü verimi erozyon yüzünden bugünkü kadar da olmayacak. O zaman dışardan 10 milyon ton tahıl mı alacağız? Güya biz tarım memleketiyiz. Bize buğday ve yiyecek satan veya veren Amerika ise sanayi memleketi.

